

Spuk en financiële verantwoording kwietschelden vorderingen SZW domein

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

Februari 2023

Versiebeheer	Doorgevoerde wijzigingen
Versie 1, november 2021	Publicatie van de eerste versie
Versie 2, februari 2023	Update n.a.v. wijziging SiSa

Inhoud

Inleiding	3
1. Toelichting op de inhoud van de regeling	5
2. Kwijt te schelden vorderingen	7
3. Aandachtspunten voor de afspraken bij uitbesteding van diensten.....	9
3.1. Bekostiging van het proces van kwijtschelden.....	9
3.2. Bepalen van de effecten op de geldstromen bij uitbesteding	9
4. De verantwoording	11
4.1. SiSa-tabel gemeenten.....	11
4.2. Gegevensdeling ten behoeve van de verantwoording.....	11
4.3. Verantwoording door de GR	11
4.4. Verantwoording van gemeenschappelijke regeling aan gemeenten	12

Inleiding

Tussen 2005 en 2019 is bij een groot aantal ouders de kinderopvangtoeslag onterecht stopgezet door de Belastingdienst. Daarbij is gezinnen ongekend onrecht aangedaan. Sinds 2020 werkt de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) aan het financieel herstellen van het onrecht. Het rijksbrede programma bestaat uit financiële compensatie, een schuldenaanpak en brede ondersteuning door gemeenten. Veel ouders ondervinden ook andere gevolgen van de wijze waarop de terugvordering van de kinderopvangtoeslag heeft plaatsgevonden. Zij mogen rekenen op begrip, erkenning en ondersteuning. De herstel aanpak draagt bij aan recht doen richting deze ouders, erkenning en excuses vanuit de overheid en ondersteuning bij het maken van een nieuwe start.

Brede ondersteuning gemeenten

UHT biedt naast financieel herstel geen aanvullende hulp en ondersteuning aan. Het rijk heeft daarom gemeenten gevraagd om brede ondersteuning te bieden aan (mogelijk) gedupeerde ouders op vijf leefgebieden: financiën, wonen, zorg, gezin en werk. De ouder heeft regie en keuzevrijheid bij deze ondersteuning. De VNG biedt gemeenten actief ondersteuning onder andere via handreikingen, besprekingen, expertsessies, een landelijk herstelpunt en vertegenwoordigt gemeenten bij onderhandelingen, lobby, ambassadeurschap, verbinder en als expert naar het rijk toe.

Specifieke uitkeringen

De afspraken over de compensatie van de kosten die gemeenten in het kader van de hersteloperatie maken, zijn opgenomen in zogenaamde specifieke uitkeringen. Deze zijn vorm gegeven in ministeriële regelingen. Bij specifieke uitkeringen gaat het om geld dat gemeenten hebben uitgegeven aan bepaalde taken en na verantwoording daarover te hebben afgelegd van het rijk ontvangen. In sommige situaties ontvangen gemeenten een voorschot of kunnen zij een voorschot aanvragen. Ook dan moeten gemeenten zich later verantwoorden over de uitgaven en kijkt de accountant mee of de uitgaven zijn gedaan volgens de regels van de Specifieke Uitkering (Spuk).

Vorderingen VWS domein

Een deel van het gemeentelijk sociaal domein, zoals de uitvoering van de Jeugdwet, maar ook een onderdeel van de Wmo2015, valt onder het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De minister van VWS zal gemeenten compenseren voor de kosten die gepaard gaan met de kwijtschelding en restitutie door gemeenten van vorderingen op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. De uitkeringen voor het VWS-domein is vormgegeven op basis van [verzameluitkering](#). Deze uitkering kan middels <https://vng.nl/media/50167> dit formulier worden aangevraagd bij het ministerie.

De handreiking voor de specifieke uitkering voor het kwijtschelden van vorderingen in het belastingdomein is [hier](#) te vinden. De handreiking voor de specifieke uitkering voor de gemeentelijke ondersteuning is [hier](#) te vinden.

Over deze handreiking

In deze handreiking is de uitwerking van de financiële verantwoording rondom het kwijtschelden van vorderingen in het SZW-domein voor gedupeerde ouders en hun toeslagpartners opgenomen. De ministeriële vergoeding voor het kwijtschelden van schulden van deze gedupeerden wordt verstrekt aan gemeenten in de vorm van een Specifieke Uitkering (Spuk).

In deze handreiking wordt ingegaan op:

- De toelichting op de inhoud van de regeling;
- De financieringsstromen wanneer de gemeentewerkzaamheden uitbesteed heeft aan een gemeenschappelijke regeling;
- De aandachtspunten voor de accountantscontrole.

Landelijk programma herstel toeslagen

Deze handreiking maakt onderdeel uit van de documentatie van het landelijk programma herstel toeslagen voor gemeenten. Alle documentatie van het landelijk programma vindt u op [vng.nl](https://www.vng.nl).

Heeft u vragen over de hersteloperatie? [Mail](#) of bel ons via 070 – 373 82 32.

1. Toelichting op de inhoud van de regeling

Begin november 2023 is de Wet hersteloperatie toeslagen in werking getreden. Deze wet vormt de grondslag voor gemeenten om vorderingen op gedupeerde ouders en hun toeslagpartners onder voorwaarden kwijt te schelden. Tot de inwerkingtreding van de wet anticipeerden gemeenten hierop via een Collegebesluit, of een besluit door het dagelijks bestuur. Het rijk compenseert gemeenten en lokale belastingsamenwerkingen volledig voor het verlenen van kwijtschelding. Deze compensatie is geregeld in een Specifieke Uitkering (Spuk).

Het gemeentelijk sociaal domein valt grotendeels onder het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Dit ministerie bekostigt dan ook de kosten die gemeenten maken om de vorderingen vanuit de Participatiewet¹, IOAW, IOAZ en de Inburgeringswet kwijt te schelden.

De Spuk van het ministerie van SZW voorziet in de bekostiging met twee componenten:

- **De hoogte van de kwijtscholden bedragen:**
Dit betreft de hoogte van het kwijtscholden bedrag, inclusief de kosten die rechtstreeks het gevolg zijn van het kwijtscholden of restitueren van de schulden².
- **Een eenmalige vergoeding van €275,- per gedupeerde ouder voor de kosten die samenhangen met het proces van kwijtscholden:**
Om dit component van de uitkering te bepalen voorziet de Belastingdienst elke gemeente van een aantal gedupeerden op jaarbasis. Dit aantal kunt u vinden **in de in januari verstrekte jaarlijst gedupeerden** (de gedupeerden woonachtig in de gemeente). In het tweede tabblad staan de volgende tellingen:
 - Totaal aantal BSN's
 - Aantal BSN's met partnerindicatie = leeg
 - Aantal BSN's met partnerindicatie

Het aantal wat is opgenomen bij het "Aantal BSN's met partnerindicatie = leeg" (de aantallen met een lege partnerindicatie). **Let op:** dit aantal wordt door het ministerie vastgesteld en wordt niet meer bij de SiSa verantwoording opgegeven.

NB: Conform het besluit van de stuurgroep aanpak hersteloperatie KOT sociaal domein van 7 juli 2021, wordt het forfaitaire bedrag voor de uitvoeringskosten alleen toegekend voor de gedupeerden in de woongemeente. Dit betekent dat de gemeente ook een bedrag ontvangt voor gedupeerden waarbij (uiteindelijk) niet tot kwijtscholding is overgegaan. Toeslagpartners en verhuizers tellen voor dit component niet mee.

¹ Waaronder mede begrepen het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) en de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).

² Restitutie wordt toegepast wanneer een gedupeerde of toeslagpartner een betaling in 2021 heeft gedaan voor een openstaande vordering die betrekking heeft op een schuld van 2020 én voor kwijtscholding in aanmerking komt.

Ex-inwoners

De contactpersoon invordering heeft vanuit het portaal ook de gedupeerde ouders en toeslagpartners ontvangen die de afgelopen 5 jaar woonachtig zijn geweest in de gemeente. Bij deze gedupeerde ouders kan immers nog een openstaande vordering bestaan. Eventuele kwijtschelding en invorderingskosten die de voormalige woongemeente heeft gemaakt voor ex-inwoners kunnen opgevoerd worden onder het eerste component. Enkel de woongemeente ontvangt het forfaitaire bedrag van € 275,- per gedupeerde ouder.

Tijdspad

Het college verantwoordt zich jaarlijks aan het ministerie van BZK op grond van de Financiële verhoudingswet (Fw)³, ofwel op grond van een door een accountant gecontroleerde SiSa verantwoording. Na ontvangst van de SiSa verantwoording van de gemeente stelt het ministerie van SZW de hoogte vast en betaalt deze binnen een jaar uit aan de gemeente. De uiterste inleverdatum van de verantwoordingsinformatie bij CBS is 15 juli.

Gemeenschappelijke regelingen

Door deze bekostigingswijze wordt aangesloten bij de reguliere werkwijze van uitkering van Specifieke Uitkeringen aan gemeenten. Er is niet gekozen om de bekostiging zowel naar gemeenten als direct naar hun gemeenschappelijke regelingen uit te keren, omdat:

- De mate waarin diensten zijn uitbesteed op deelnemersniveau is ingericht. Er is geen overzicht van welke taken gemeentelijk deelnemers uitbesteed hebben aan de gemeenschappelijke regeling(en).
- Met uitkering aan de gemeenschappelijke regeling zou de relatie opdrachtgever (gemeente) en opdrachtnemer (gemeenschappelijke regeling) ook omdraaien.

Dit betekent wel dat gemeenten bij uitbesteding van deze diensten afspraken moeten maken over de geldstromen van deze bekostiging. Aandachtspunten voor deze afspraken zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

³ [Financiële verhoudingswet art. 17a](#)

2. Kwijt te schelden vorderingen

De Wet hersteloperatie toeslagen voegt artikel 26a toe aan de IW1990. In dit artikel zijn de kaders opgenomen waarbinnen gemeenten de vorderingen in het sociaal domein kunnen kwijtschelden. Meer informatie over de reikwijdte van de te verlenen kwijtschelding, maar ook de omgang met oninbaar geleden vorderingen is te vinden in de [handreiking kwijtschelding publieke schulden](#).

Doelgroep

Kwijtschelding wordt in beginsel verleend aan zowel de gedupeerde ouder als de toeslagpartner. Wie onder de doelgroep valt wordt bepaald door de Belastingdienst/toeslagen. De Belastingdienst/toeslagen geeft via het gegevensportaal⁴ aan de contactpersoon invordering door welke personen onder de doelgroep vallen.

Peildatum

Kwijtschelding wordt verleend wanneer de daarvoor in aanmerking komende schuld openstond op 31 december 2020 en/of betrekking heeft op de periode tot en met 31 december 2020. Daarmee is het moment van vaststelling van de schuld (bij besluit) niet relevant voor de toepassing van dit artikel, maar de periode waarop deze betrekking heeft. Het kan om op 31 december 2020 reeds vastgestelde schulden gaan, alsmede schulden die betrekking hebben op die periode maar die later pas worden geformaliseerd.

Reikwijdte

De vorderingen in het SZW-domein komen in aanmerking voor kwijtschelding, behoudens degene die het gevolg zijn van ernstig misbruik (kwalificatie opzet/grove schuld).

Zakelijke schulden SZW domein

Achterstallige betalingen op de maandelijkse aflossing van een BBZ of Tozo lening bedrijfskapitaal⁵ die betrekking hebben op de periode van vóór 1 januari 2021 én op 31 december 2020 openstonden, komen voor kwijtschelding in aanmerking.

Schulden die voortkomen uit het werkgeverschap van de gedupeerde of toeslagpartner worden niet kwijtgescholden.

Uitzonderingen op de reikwijdte

Er zijn door het ministerie twee uitzonderingen op de reikwijdte geformuleerd.

1. De hardheidsclausule;
 - a. De staatssecretaris van SZW wil gemeenten de ruimte bieden om naar de individuele situatie van de gedupeerde ouder te kijken. Mocht de gemeente van oordeel zijn dat het in het individuele geval toch noodzakelijk is om een vordering kwijt te schelden, dan wordt hier middels de hardheidsclausule ruimte voor

⁴ In het gegevensportaal van de Belastingdienst worden de gegevens over (mogelijk) gedupeerde ouders gedeeld op grond van de verschillende rollen van gemeente en doelbinding. Er is toegang tot gegevens voor dienstverlening (gemeente in rol van dienstverlener) en er is toegang tot gegevens voor het pauzeren, kwijtschelden en opstarten van invordering (gemeente in rol van schuldeiser).

⁵ Verstrekking van Tozo of BBZ bijstand voor levensonderhoud of verstrekking van leenbijstand zijn niet aan te merken als zakelijke schuld. Deze worden gelijkgesteld aan de reguliere bijstandsverstrekking.

geboden. Een beroep op de hardheidsclausule zal dus in uitzonderlijke gevallen leiden tot kwijtschelding.

2. De hoofdsom bedrijfskapitaal in het kader van Bbz is opeisbaar op d.d. 1 januari 2021.
 - a. Indien de lening op grond van artikel 58, tweede lid, onderdeel b, van de Participatiewet vóór 1 januari 2021 is teruggevorderd (middels terugvorderingsbeschikking) en het bedrag op 31 december 2020 nog openstond, wordt het gehele opeisbare bedrag kwijtgescholden.

3. Aandachtspunten voor de afspraken bij uitbesteding van diensten

In de situatie waarbij de taken voor het verstrekken of terugvorderen van vorderingen in het SZW-domein is belegd bij samenwerkingsverbanden zal de gemeente afspraken moeten maken over de bekostiging van het kwijtschelden van de vorderingen, de geldstromen en de verantwoording. In dit hoofdstuk zijn de aandachtspunten uitgewerkt.

3.1. Bekostiging van het proces van kwijtschelden

Er is een forfaitaire vergoeding van € 275,- per gedupeerde ouder beschikbaar voor het proces van pauzeren, kwijtschelden en opstarten van de invordering van vorderingen in het SZW-domein. Dit is een eenmalige uitkering per gedupeerde. Dit betekent dat de vergoeding ook plaatsvindt voor gedupeerde ouders binnen de woongemeente waarbij geen vordering openstond die voor kwijtschelding in aanmerking komt. Dit wordt desalniettemin rechtvaardig geacht, omdat de gemeente wel uitvoeringskosten heeft gemaakt voor het vergelijken van de ontvangen lijsten met de eigen invorderingsadministratie en voor het pauzeren en weer opstarten van vorderingen van afgewezen gedupeerden en de toeslagpartners⁶ geen vergoeding ontvangt. Het aantal gedupeerden per gemeente wordt jaarlijks vastgesteld door de Belastingdienst en in januari aan de gemeente gecommuniceerd.

Welk deel van de forfaitaire vergoeding reëel is om door te storten naar de gemeenschappelijke regeling zal afhankelijk zijn van het deel van de taken dat ondergebracht is bij de gemeenschappelijke regeling. Indien alle taken rondom het verstrekken en terugvorderen van uitkeringen zijn overgedragen aan de GR, dan volgt hier logischerwijs uit dat het volledige bedrag van de forfaitaire vergoeding ook ter beschikking gesteld wordt aan de GR. Indien dit niet het geval, bijvoorbeeld wanneer alleen het verstrekken van BBZ-uitkeringen is overgegaan, dienen tussen de gemeente en de GR afspraken gemaakt te worden over welk deel aan de GR wordt uitgekeerd en welk deel behouden blijft aan de gemeente. We adviseren hierbij om via het bestuur van de gemeenschappelijke regeling tot een voorstel te komen.

3.2. Bepalen van de effecten op de geldstromen bij uitbesteding

Om op de juiste wijze de cashflow en de verrekening in stand te houden is het raadzaam om de financiële gegevensstromen van en naar de gemeenschappelijke regeling te analyseren en te bepalen welke impact de kwijtschelding en de betaling van de forfaitaire vergoeding hierop heeft. Dit betreft:

- De opbrengsten van de kwijtgescholden vorderingen;
- De gestorte restitutie aan gedupeerden;

⁶ Zie hiervoor ook de [Handreiking opstarten incasso niet-gedupeerden](#)

- De ophogingskosten;
- De (jaarlijkse) deelnemerskosten.

3.2.1. Restitutie geldstroom 2021 over 2020 vordering

Indien een gedupeerde ouder in 2021 een betaling gedaan heeft op een vordering die op 31 december 2020 openstond en voor kwijtschelding in aanmerking komt, dan dient deze teruggestort te worden aan de ouder. Er vindt restitutie plaats op een eerdere inkomst. De bedragen die teruggestort worden aan gedupeerden worden opgenomen in de verantwoording aan de gemeente. De bedragen van restitutie worden vergoed door het ministerie van SZW. Mogelijk betekent dit een (tijdelijke) verlaging van de cashflow van de gemeenschappelijke regeling. De betaling van restitutiegelden zullen onderdeel zijn van de te maken afspraken tussen gemeenten en de gemeenschappelijke regeling.

3.2.2. Ophogingskosten

Ook de ophogingskosten als verhogingen en deurwaarderskosten worden vergoed door het rijk. Voor het indienen van de ophogingskosten sluit u aan bij de bestaande regeling. Dit betekent dat het deel van de ophogingskosten die berekend worden aan de deelnemende gemeenten, ook meegenomen worden in de SiSa verantwoording aan de deelnemende gemeente. De betaling van ophogingskosten zullen onderdeel zijn van te maken afspraken tussen gemeenten en de gemeenschappelijke regeling.

3.2.3. Deelnemerskosten

Binnen veel gemeenschappelijke regelingen worden bepaalde financieringsstromen jaarlijks verrekend met de deelnemerskosten. Indien dit het geval is dient u de impact hiervan met elkaar inzichtelijk te maken en met elkaar af te stemmen hoe de verrekening van verplichtingen tegenover elkaar verrekend worden in de vaststelling van de deelnemerskosten.

4. De verantwoording

In dit hoofdstuk wordt informatie gegeven over de verantwoordingslijnen via de jaarrekening. De Spuk kwijtschelden is op 19 november 2021 gepubliceerd in de Staatscourant. De kwijtgescholden posten kunt u in de jaarrekening via de SiSa-verantwoording indienen. Het is van belang dat zowel de gemeenschappelijke regeling als de gemeente de accountant opdracht geeft tot het uitvoeren van controle ten behoeve van de indiening van deze verantwoording.

4.1. SiSa-tabel gemeenten

Gemeenten verantwoorden zich via de jaarrekening aan het ministerie van SZW. Kwijtschelding loopt via de reguliere SZW-regelingen. Dit betekent dat de verantwoording plaatsvindt via de zogenaamde SiSa-systematiek, welke gebruikelijk is voor de toekenning van een Specifieke Uitkering - de B-variant in de SiSa bijlage. Deze Single information Single audit-systematiek loopt mee met de jaarrekeningcontrole van de gemeente. De publicatie van de SiSa-tabellen verschijnen jaarlijks in december.

4.2. Gegevensdeling ten behoeve van de verantwoording

De Belastingdienst/Toeslagen zal jaarlijks een lijst ter beschikking stellen in het gegevensportaal ten behoeve van de verantwoording. Deze lijst bevat een overzicht van gedupeerde ouders en de toeslagpartner waarvoor de gemeente rechtmatig kwijtschelding heeft mogen verlenen.

4.3. Verantwoording door de GR

Indien de uitvoering van het kwijtschelden van vorderingen in het SZW-domein is overgedragen aan een openbaar lichaam, zoals bedoeld in artikel 8 van de Wgr, verantwoordt zowel de gemeente als de gemeenschappelijke regeling richting SZW.

Gemeenten en de GR-en hebben tot 15 juli 2023 om zich te verantwoorden over 2022 voor de kwijtschelding die zij zelf uitvoeren conform het reguliere BVV-proces. SZW stelt de vaststellingsbeschikkingen op binnen één jaar nadat de verantwoordingsinformatie bij SZW is ontvangen.

De gemeente die de uitvoering heeft uitbesteed aan een GR verantwoordt ook over het jaar 2022 richting SZW. De gemeente moet zich minimaal verantwoorden over het tweede component van de Spuk (de eenmalige vergoeding van €275,- per gedupeerde ouder).

4.4. Verantwoording van gemeenschappelijke regeling aan gemeenten

Om gemeenten de gedeerde inkomsten te laten opgeven bij het ministerie van SZW is het van belang dat de accountantscontrole van de gemeenschappelijke regeling deze component meeneemt in de verantwoording van de gemeenschappelijke regeling aan haar deelnemers. De gedeerde inkomsten worden niet opgenomen in de eigen jaarrekening, maar opgegeven in de belastingverantwoording naar de gemeente. De accountant van de deelnemer/gemeente steunt dan met deze gecontroleerde verantwoording op de controle die de collega uitgevoerd heeft bij de gemeenschappelijke regeling.

Over het proces van verantwoorden en de uitvoeringskosten dienen gemeenschappelijke regelingen en gemeenten afspraken te maken.